

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL:
SOPRON.

Müller P.-u. 1. Tel.: 175

LEVÉLCIM:
SOPRON I.

POSTAFIÓK: 81.

FELSŐDUNÁNTULI
HÉTFŐ
POLITIKAI-, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

HÉTFŐ 1944. április 17.

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGBAN

Egész évre RM 12.-

Fél évre . . . 6.-

Negyed évre . . . 3.-

Éz történt a nagyvilágban

AZ ÁPRILIS 13-ÁN

délleti vegrehajtott angol-szász terrortámadás során 27 ellenséges repülőgépet sikerült lelőni. Zömét a légvédelmi tüzérség pusztította el. Az előző, 13-ára virradó éjszakai támadáskor négy ellenséges gép esett a magyar légvédelem áldozatául. Így az április 12-13-i támadások együttes vesztesége az eddig beérkezett jelentések szerint 31 ellenséges bombázó. A lelőtt gépek száma valószínűleg még emelkedik.

A TURÁNI VADÁSZOK

Országos Szövetséget a belügyminiszter feloszlatta.

BERLINBŐL JELENTIK:

Benes és Sztalin legutóbbi táviratváltása a legkevésbé sem érdekes — jelentette ki a Wilhelmstrasse szószólója. — Benes táviratokat küldözget és rádióbeszédet mondogat. Ez a hivatás és bőven van hozzá ideje. A politika világában Benes csak figura Sztalin sakkábláján, semmi egyéb.

DEOLASZORSZÁGBAN

a nettunói partraszállás hídfőjénél-északnyugati tengeri részén a német nehéz útegek jól célzott sortűzekkel szétugrasztották az angolok és amerikaiak utánpótló hajóinak gyülekezését.

LONDONI JELENTÉS

szerint Venczelosz elfogadta a megbízatást az új görög kormány megalakítására.

OLASZORSZÁGBAN

a kommunista pártok Moszkvából kapják utasításait és semmi másnak nem nevezhetők, mint a szovjet politika eszközeinek. Ercol Ercol tulajdonképpeni nevén Togliatti március 29-én érkezett meg Moszkvából Nápolyba és nyomban átvette a parancsnokságot az olaszországi kommunista párt fölött. — Togliatti 13 éven át él Moszkvában és a Kommunintern feloszlataáig vegrehajtott bizottságának tagja volt. Az észak-afrikai kommunistáknál ugyanígyen a helyzet.

A belügyminiszter a Magyar Cionista Szövetséget feloszlatta és több politikai párt működését betiltotta

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A belügyminiszter a Magyar Cionista Szövetséget, valamint a kebelében működő összes zsidó egyesületeket és létesítményeket feloszlatta, a nemzet és az állam érdekeit veszélyeztető ténykedésük miatt. A feloszlátott Szövetség vagyonát az Országos Hadigondozó Szövetség kapja.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A belügyminiszter a Független Magyar Szocialista Párt (vezetője: Rátz Kálmán), a Független Magyar Polgári Párt (Kosuth párt), (vezetője Bartha Albert), a Polgári Szabadság Párt Nemzeti Tábor (vezetője: Szűts (vezetője: Rassay Károly) és a István) politikai pártalakulások működését mind budapesti, mind pedig vidéki viszonylatban azonnali hatállyal betiltotta és a pártok bárhol található vagyonának

lefoglalását elrendelte. Az említett pártok olyan ténykedést fejtettek ki, amely súlyosan veszélyeztetette az állam érdekeit.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Április 14-én, az esti órákban egyes ellenes repülőgépek széles kiterjedésben átlépték Magyarországot délnyugati határtól és északi irányban elhagyták az ország légterét. Később ugyanezen a vonalon hagyták el a magyar légteret. Bombázást sehonnan sem jelentettek, néhol a légháritás tüzelésbe kezdett. Az ellenséges gépek berepülése zavaró jellegű volt.

Lisszaboni jelentés szerint az angol-szász sajtóban újból hírek terjedtek el Roosevelt, Churchill és Sztalin találkozójáról.

Disszabonból jelentik: Vatutin tábornok súlyos műtét következtében Kijevben elhunyt.

Kolosváry Borcsa Mihályt kormánybiztossá nevezték ki.

A kormányzó dr. vitéz-Kolosváry Borcsa Mihály miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselőt, az Országos Magyar Sajtókamara elnökét, a sajtóval kapcsolatos ügyek, a Magyar Távirati Iroda, a Tele-

fonhírmondó és Rádió Részvénytársaság, valamint a könyvkiadás-sal összefüggő kérdések m. kir. kormánybiztossá nevezte ki és neki az államtitkári címet adományozta. (MTI)

A németek magyar és román fegyvertársaikkal egyre erőteljesebb tevékenységet fejtenek ki

Berlinből jelentik: A Krim-félszigeten folyó csata különösen magára vonta az érdeklődést. A csata, amely most a Krim-félszigeten fellángolt, nem tekinthető alárendelt jelentőségű vállalkozásnak, mert lekötö a szovjet haderő tetejéig, ami éppen most, a szárazföldi arcvonal déli részének eseményeire való tekintettel tehermentesítő hatású lehet a német haderő számára. Másrésztől természetesen a félélsziget egy részének a bolsevisták által való visszaszerzése módosítja a német jobbszárny súlypontját. Ha figyelembe vesszük a Krim-félsziget

földrajzi viszonyait, világosan látjuk a német-román mozdulat célját. A délnyugati védelmi háromszögre támaszkodik, amelynek fő támaszpontja Szebasztopol. A német-román védelem máris a félsziget déli részén elhúzódnó magaslatokra támaszkodik. Itt, ha csak az útközveti fejleményeiben váratlan mozzanatok fel nem merültek, a legsúlyosabb harcokra lehet számítani. Az egész keleti arcvonalat tekintve, a harcok súlypontja változatlanul a déli szakaszra esik, ahol egyébként a 15 fokos melegben az utak kezdenek felszáradni. Ugy látszik, hogy a szovjet most

fő erejét erre a szakaszra összpontosítja, hogy itt az eddig elért sikerek mellett végre a nagy hadvezetési sikert is megszerezhesse. Ezért nem csodálható, hogy a németek magyar és román fegyvertársaikkal együtt egyre erőteljesebben kidomborodó tevékenységet fejtenek ki. Ennek kétségtelenül különféle céljai vannak. Ezek között mindenképp az, hogy még a Kárpátok előterében kezdenek olyan csatát, amely az észak felé csatlakozó szakaszon megindult német támadó vállalkozásokkal összhangban megbéklyózza a bolsevista erőket. (MTI)

Berlinből jelentik: A keleti arcvonal általános helyzetét tekintve megállapítható, hogy a március elején megindított bolsevista nagy támadás, amely négy, rendkívül erősen felszerelt hadsereggel indult a német déli hadsereg megsemmisítésére, tekintélyes területet szerzett ugyan és lerohanta az európai erőd több előretolt bástyáját, tulajdonképpeni célját azonban, az egy hónap óta legsúlyosabb harcokat vívó déli hadsereg körülzárását és megsemmisítését, ezuttal sem érte el. A német kötelékek összefüggése a 700 kilométer hosszú déli arcvonal hetekig tartó hatalmas csapásaiban egy helyen sem szakadt meg és még ott is, ahol a bolsevista tömegek túleréjű nyomása előtt szükséges volt a visszavonulás, mindig sikerült az erők zömét visszavezetni. A német hadvezetés a hetekig tartó nagy harcok válságos szakaszaiban a déli hadsereg saját hadművelési tartalékait használta fel anélkül, hogy meggyengítette volna a nyugaton álló kötelékeket. Jóllehet, a déli arcvonal sok szakaszán elkezdődött harcok tombolnak, amelyekben mindjobban kibontakoznak a német ellenintézkedések, általában megállapítható, hogy a német hadsereg a megrövidített arcvonalon újra készen áll a védelemre. A szovjet támadó tevékenység súlypontja továbbra is a Krim-félszigetre nehezedik.

Mit írnak „odaát” a lapok?

A „WALL STREET JOURNAL” EZEKET IRJA:

„Kairó és Teherán után közvetlenül bekövetkezett az a korszak, melyet „nászutazások” korszakának nevezhetnénk, miközben magátólértendőnek tartottuk, hogy a „három nagy ember” mindent arra fordít, hogy a háborút befejezzék és a világ jövőjét az Atlantik Charta szerint átfarmálják.

Az első kellemetlen akadály a Moszkva és Lengyelország között történt szakadás volt. Rövidesen rá a Szovjetunió és Csehszlovákia szerződést kötöttek.

Azután következett a szovjet „Curzon-vonal”-terv és közvetlenül utána Moszkva megtagadta, hogy az emigráns jugoszláv kormánnyal hasonló szerződést kössön, mint Csehszlovákiával. Később megtagadták közvetítési javaslatunkat a lengyel vitában.

Az események hatása alatt, lehullott a lepel az Atlantik-Chartáról. Ha az okmány VIII. szakaszát vizsgáljuk, feltehetjük, hogy a „reális” szemlélet, helyet cserélte a „szellemivel” — legalább is addig, amíg nagy szövetségesünk (Szovjetunió) érdeke megkívánja — és a kedélyek ismét Smuts tábornok nézete felé fordulnak a világ jövőjét tekintve. Szerinte a világ alakulása nagyban függ az Atlantik-Chartától. Szovjetország fenntartja magának azt a jogot, hogy mekkora területet adjon vissza a lengyeleknek volt országukból és hogy ott milyen kormány uralkodjon. Semilyen hatalom nem akadályozhatja meg ebben a Szovjetuniót. Az Atlantik-Charta megsértése lenne az, ha a Szovjetunió így cselekedne, de hogyan lehet ezt megakadályozni? Ebben a kérdésben nem dönthetünk, legalább is addig, amíg a háború tart.

A kérdés, ami bennünket foglalkoztat: Mi lesz a háború után? Mert az Atlantik-Charta a háború utáni világgal foglalkozik. A lengyelek is felteszik ezt a kérdést. Senki azonban nem hiszi el, — még ha oly nagy a rokonszenve is a lengyel „eseményekkel” szemben, — hogy Nagybritannia és mi, vagy csak egyik is közülünk a lengyel jogok miatt, — akármilyen világosak is azok, — háborúba keveredjünk a Szovjetunióval.

Milyen következtetést vonhatunk le az adott tényekből? E cikk írója szerint csak egy lehetséges. Messze vagyunk még azon reményektől és kívánságoktól, melyek az Atlantik-Charta-ban határozott kifejezésre jutottak. Lengyelország még csak az első „próbakő” ezen okmány hatóerejének, melyvel szemben állunk. Sok ilyen próbakő lesz még, melyek éppen olyan fontosak.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy feladjuk kívánságainkat. Ez azt jelenti, hogy szíveinket és kedélyeinket állandóan meg kell vizsgálnunk s arra kell ügyelnünk, hogy cselekvési módunk, mint mindig — amennyiben lehetséges — reményeinkkel összehangolható legyen, miközben a világ, mint ahogy szeretnénk, lassan utat tör magának a világosság felé.”

NEW YORK (UNITED PRESS):

„Anglia fáradt, öreg emberrel hasonlítható össze, aki csak némi-
leg teljesíti kötelességeit”, ezek az amerikai haditermelési-hivatal

alelnökének, William Battnak szavai, a new-yorki svéd kereskedelmi-kamara előtt. Előadást tartott az USA szerepéről a jelenlegi háborúban. Az USA háborús erőfe-

szítései még csak most kezdődnek Batt még a következőket jelentette ki: Amerika belső frontjának legnagyobb veszedelem polgárainak önellátásában van.

Életkor és élettempó

Egy sokat idézett közmondás azt mondja, hogy az ember annyi idős, amennyinek érzi magát. Eszerint nem az átélt évek száma a fontos, amint hogy a tudomány sem mond annak a felfogásnak, hogy gyakorlatilag a legtöbb ember fiatalabb vagy idősebb, mint éveinek száma. Az élet-tani szempontból ténylegesnek minősíthető életkor különböző tényezőktől függ és ezek közül nem utolsósorban a sajátos élettempótól. Ennek a tételnek tudományos igazolása dr. Frickeisen-Köhler asszonynak, a Kaiser-Wilhelm-lászság munkatársának érdeme. Ha valakit felszólítunk, hogy újjával doboljon az asztalon, kezdeti ingadozás után mindig ugyanazt a tempót fogja választani, úgy amint az eleje állított metronómnál is mindig ugyanazt a sebességet fogja a legszimpatikusabbnak találni. Ez a sajátos élettempó a hetedik-nyolcadik életévtől kezd kialakulni és ettől kezdve évtizedeken át állandó marad. Még érdekesebb, hogy ezt a tempót sem mámoros állapot, sem lelki megterhelések, sem nehéz betegségek, fáradtság, éhség, gondok vagy lelkesítő körülmények nem tudják megváltoztatni. Minden fel-amellett szól, hogy a tempó örök-lődik. Ha mindkét szülő a lassu típushoz tartozik, száz gyermek közül 71 örökli a lassúságot, ha pedig a szülők a gyorsabb típus képviselői, a gyermekek 56 százaléka örökli ezt a tempót. Ezekből a kísérletek igazolt egyszerű tényekből a nevelés és pályaválasztás szempontjából máris fontos következtetéseket lehet levonni. Így például semmi értelme sem lenne egy gyermeket gyorsabb munkára ösztökélni, mint amilyen kellemesnek talál, mert gyorsabban elfárad és így a kényszerrel csak a szándékolt eredmény ellenkezőjét érünk el. Ha egy természeténél fogva nehézkes ember fűrészeséget követelő munkára vállalkozik, a saját természeténél követ el erőszakot és a visszahatások nem is fognak elmaradni. Ilyen esetekben nem akart hiányról van szó, hanem arról, hogy az illető egénységének ösztönös lelki tényezőivel jut összekötésbe. Az én, az akarat hordozója ugyanis csak egy része az egész személyiségnek. Lélektani szempontból az én az a rész, mely az öntudat uralma alatt áll.

Ebben az összefüggésben figyelmeztet érdem az úgynevezett élet-hullám törvénye is, mely azt mondja ki, hogy az emberi teljesítmény bizonyos csúcspontok körül hullámanak. Ezeknek a teljesítményfokozatoknak a különböző életkorokra való eloszlása rendkívül különböző. Zeppelin gróf 49 éves volt, amikor a kormányának benyújtotta a léghajózással szembe emlékiratát. Humboldt Sándor, a nagy földrajztudós, aki Justus von Liebighez, a

modern agrárkémia megteremtőjéhez hasonlóan gyermekkorában határozottan rossz tanuló volt, élete főművéhez 76 éves korában kezdett hozzá. Kant 57 éves korában kezdett hozzá a tiszta ész kritikájának megírásához. Ezzel szemben a zeneművészeknél és matematikusoknál, mint például

Schubertnél, a teljesítményhullám csúcsa gyakran a fiatalabb évekre esik. A magyarázatot a tudomány eddig még nem tudta megtalálni, az azonban bizonyos, hogy ezek a tehetségek könnyebben öröklődnek, mint például az írói tehetség, amely legtöbbször később is szokott jelentkezni.

A háború lélesítette a térképet

A régi egyiptomiak korából fennmaradt papirostekercsek között térképszerűen feljegyzések is találhatók. A térképrajzolás tulajdonképpen művészetét a görögök vették át és innen került azután a többi népekhez is. A következő évszázadok alatt a térképkészítés módja mindjobban tökéletesedett. A rómaiak pl. az úttérképek készítésére helyezték a főszűrt. A könyvnyomtatás feltalálásaig tulajdonképpen a harcosok voltak azok, akik a térképeket használták. Csupán később, a könyvnyomtatás feltalálása után került a térkép általános használatba. A

18-ik században a franciák voltak a legkiválóbb térképkészítők. A legtekélyesebb katonai térképeket azonban a harmincéves háború idején, a poroszok készítették. Később Nagy Frigyes volt az, aki a térképkészítés tudományát elősegítette, miután belátta, hogy a rendelkezésre álló térképek nem felelnek meg hadászati céljainak. Az első világháború után a Porosz Kir. Térképtérítési Intézet a birodalmi belügyminisztérium kötelékébe ment át. A legújabb és legkorszerűbb német katonai térképek, ma a német vezérkar térképtérítési és mérőosztályán készülnek. (MINK)

Kaukázusi állapotok a szovjet idejében

A német csapatok visszavonulása után a Kaukázusi hegyfalvaikban százával tűntek fel emberek, akik eleinte elbújtak, hogy a szovjet erőszakos mozgósítását elkerüljék. A megmaradt lakosság élelemmel látta el őket utána visszahúzódtak a hegyekbe. Az erdőkben partizáncsoportokat alakítottak, melyek rajtaütöttek szovjet menetelő oszlopokra, szállítmányokra és kőszerraktárakra. Ilyen partizáncsoportokat figyeltek meg Uszan nevű cserkesz faluban, ahol többször feltűntek. A partizánok 80 százaléka géppisztollyal volt felszerelve.

Beleretschka lakossága Maikop vidékéről jelenti, hogy a helység körüli erdőségekben erős partizán egységek tanyáznak. E partizán egységek között visszamaradt német egységek is találhatók. 1943. március 28-án két GPU ezred tüzérrel és vérekekkel affésülte Beleretschka vidékét, hogy azt megtisztítsa a partizánoktól. E vállalkozás kimeneteléről nem tudunk semmit. Ebben az időben 900 lovasból álló partizáncsoport egyesült a Bel-ratschka-tól északnyugatra fekvő hegyekben tanyázó partizáncsoporttal. Ez a csoport előbb megtámadta Kamenomostsk nevű falut és a bentlevő szovjet katonákat agyonlőtte. Karatschai - Tschet-cheno - Ingushan vidékén 1943. március és

április havában lázadás tört ki Nagyorossisk, Krimszkaja, Taman félsziget megmaradt lakossága kijelentés nélkül német-barát érzelmű. Az állatokat és gabonaféléket, melyeket a németek a vidék kiürítése után a lakosságnak szétosztottak, a szovjet ismét elvette. A lakosság azon kijelentése, hogy a németek visszajövetelét esetén mindent visszakapnának, azonnali letartóztatásokat vont maga után. A lakosság nagy része a hegyekbe és erdőkbe bujdosott.

Kubán vidékén, különösen Rostov-ban éhínség dúhög. 1943. augusztusa óta csak a dolgozó lakosság kap élelmiszert. Vásárok 1943 július óta nincsenek.

Külön parancs tiltja a kanyérnak, lisztnek és étolajnak nyílt árusítását. Az ez ellen vétőket pedig Szibériába küldik.

1943. szeptember és október havában megkezdődött a német-barát kaukázusi törzsek Szibériába való szállítása. A terv az, hogy az áttelepítés után a szabadabb vált falvakat a Kaukázuson túl élő törzsekkel telepítik be. A kaukázusi lakosság azt gondolja, hogy a szovjet telepités révén ki akarja üríteni a grusin törzsei, minthogy azok nem bírják ki az északkaukázusi klímát.

Mindenütt az a vélemény, hogy a kaukázusi törzsek ezáltal végleg felbomlanak.

Kanada leghíresebb prém-vadászának tragikus halála

Robert S. Morrison, ugyanaz, aki nemrégben Fort Resolutionban kijelentette, nagyrabecsüli a németeket, akikkel sokáig együtt dolgozott a Pisztrángok tava környékén és utálja az oroszokat, akik a maguk erejéből, nihilisták és zsidók nélkül sohasem tudták rendbehozni házuk táját. A Canadian Review írja meg, hogy a prémvadász szánon át akart kelni egy folyamon. Hetek óta méteres jég fedi a folyó vizét. Száz és száz szánkóval nem történt baj. Morrison szánkója alatt még beszakadt a jégtakaró és a lékben mindenestől eltűnt két lóval és egy utassal haladó jármű. A „gonosz Európabarátok”, mert a prémvadászok közt ilyen éppen elég van — azt az állítást kockáztatják meg, hogy Morrison esetében merénylet történt...

Most igazán előkerült egy aranykincs

Jamaika szigetén. Egy postás, aki betegszabadságon volt, kirándult a hegyekbe Dolphin Head közelében. Barangolás közben feltárt egy barlangot, amelynek bejáratát teljesen benőtték az erdő bokrai. A barlang belsejében denevérek és baglyok százai tanyáztak. A postás beljebb hatolt és néhány, az üregben kimúlt állat csontváza alatt ládákat talált. Ezeket kizúgálta a napfényre, felfestítette és ámulva látta, hogy tele vannak értékes aranytárgyakkal. Legtöbb volt köztük a templomi kehely. A postás természetesen nem tért vissza állásába, hanem megvizsgáltatta a leletet, amelynek négyötöde őt illeti. A kehelyek 1700 körül kerültek egy híres jamaikai rabló, Don Pedro kezére. A szerencsés postás részese s megvalósítja a százezer dollár értékét.

A világ egyik legfurcsább embere

Lefebvre nantesi dúsgazdag ügyvéd, aki életében egyetlen ügyet sem intézett el és mégis praksist folytat vagy 20 esztendeje. Azzal foglalkozik, hogy elképzelt ügyfelekkel bajlódik, az „eseteket” is ő maga találja ki s a legkomplikáltabb ügyek védelmét írja le anélkül, hogy valaha is bíró előtt szerepelt volna. Még fel is bélyegzi az elképzelt ügyek perirátait. Napról 16 órát dolgozik s most érkezett el élete fordulópontjához. Valaki ugyanis belekínálódott a furcsa ügyvéd irattárába és figyelmeztette erre Nantes egyik magasállású bíráját. Bírói szakértőbizottság szállt ki az ügyvéd lakására, és megállapította, hogy a furcsa ember jogi felkészültsége oly nagy, hogy messze meghaladja a legtekintélyesebb jogtanácsosokét is. A „lefolytatott” perek pedig oly pompás ügyvédi ügyeségről tanuskodnak, hogy Lefebvre valamennyi ügyét most könyvből adják ki, hogy a magányos ember rendkívüli tudását a fiatal jogászok elé tárhassák.

Április 20-25., csütörtök—kedd:

Forgószél

Az év legszebb filmcsodája

(Immensee)

A felejthetetlen „LIDÉRCFÉNY” testvérfilmje.

Főszereplők: Christina Söderbaum, Carl Raddatz, Paul Klinger.

A soproni Elite Mozgóban.

Bunker-mamák a német óvóhelyeken

A sok nehéz és fontos feladat közé, amelynek a légiháborútól sújtott területeken a német női szervezetre hárulnak, tartozik a légiradó alatt a nyilvános óvóhelyekre tördülő polgári lakosság istápolása is. Mindenütt, ahol hatalmas betonbunkerek nyújtanak nőknek és gyermekeknek a terror-támadások ellen oltalmat, ott találni a nyugodt idegzetű és áldozatos lelke nők sorából kiválasztott felügyelőket, a „bunker-mamákat”, ahogy a népeyelv a belső frontnak ezeket az önfeláldozó katonáit nevezi. Csupán Berlinben 308 ilyen „bunker-mama” működik.

dik a pártszervezetek és a légvédelem férfitagjainak oldalán. Tevékenységük különösen az anyák és kisgyermek, a betegek és agok megnyugtatóására, ápolására és segítségére irányul. Ha kétségbeesett aszonyokba kell lelket venni, vagy síró csecsemőket álombaringatni, égési sebek bekötözése vagy leendő anyáknak nyújtott első-egély alkalmával: ezekből az emberbaráti feladatokból a Vöröskereszt segédletével a szolgálatkés „bunker-mamák” mindenkor derekasan kiveszik a részüket. (MNK.)

A világ legnagyobb hőmérője

Stockholm egyik legnagyobb erén, a Norrmalmstorgon, egy hatalmas bérpalota homlokán, nemrégiben szerelték fel a világ leghatalmasabb hőmérőjét. A roppant szerkezetet piros és kék színű fénycsövek alkotják s ezek éjszaka messze világító színes ragyogással jelzik a közönségnek a hőmérséklet minden változását 45 fokos melegtől fagypontra alatti 30 fok hidegig. Az egész alkotmány majdnem 14 méter magas és felső részében, kívülről láthatatlanul, hetvenhat kis higanyhőmérő rejtőzik. Ezek a tulajdonképpeni hőfokmérő készülékek. Higanyszáluk emelkedésével és süllyedésével be-

és lekapcsolják az egyes fénycsövek áramát, úgyhogy azok a hőmérő állásának megfelelően felvillannak vagy elalszanak. Ezáltal a hőmérő világító oszlopa pontosan a hőfokváltozásokhoz mérten hosszabbodik vagy rövidül meg. A hőmérő minden egyes fokát kéken ragyogó üvegcső tünteti fel, megszűröl is jól látható vonás alakjában. Minden tízedik fokot pedig piros vanás és piros szám jelzi. A szerkezetben működő fénycsövek teljes hossza mintegy fél kilométer. Koppenhágában és Münchenben is létezik hasonló önműködő nyilvános hőmérő, de a stockholmi méretben valamennyit felülmúlja.

A német loállomány állása

Német statisztikai adatok szerint a német loállomány a háború ötödik évében a véderő nagy szükséglete ellenére alig alacsonyabb, mint az utolsó békeévekben volt. A legutóbbi évek átlagos állománya 3.42 millió ló volt, melyből 620.000 volt három évesnél fiatalabb és 2.8 millió három évesnél idősebb. Ennek a felosztásnak gyakorlati okai vannak. Békeidőben a három évesnél fiatalabb állatokat nem szokás vontatásra befogni, a véderő azonban időleges hiányok áthidalására sok

esetben ennél fiatalabb állatokat is felhasznál. Azt, hogy a német loállomány ennek ellenére sem csökkent számottevő módon, részben a szákmányolások magyarázzák, részben pedig a lótenyésztés gazdasági jelentőségének emelkedése. Az üzemenyaghiány miatt üzembeszüntetésre kényszerült gépkocsik pótlására ismét előtérbe került a ló. A városi szállítási forgalomban újból nagy szerepet játszik a lóvontatás és sok helyen a birodalmi posta is visszatért a postakocsikhoz.

EGY PERC MOSOLY.

Galagonya egy átlumpolt éjszaka után elhatározza, hogy délig fog aludni. Igen ám, de már reggel fél kilenckor élesen megszólal az előszoba csengője. Galagonya bosszúsán felkel és ajtót nyit. A levélhordó csengettett.

— Levelet hozott?

— Éppen azt akarom jelteni

— feleli erre a levélhordó —, hogy sajnós, ma nem érkezett uraságod részére semmiféle posta!

*

Pisti: Nekünk két lovunk van!
Pali: Az semmi! Nekünk harminc is van!

Pisti: Ne füllents ilyen nagyot! Mi a te apád?

Pali: Körhintatulajdonos.

Egy különleges csodaóra Németországban

Mint Grázból jelentik, 25 évig tartó fáradhatatlan munka után a Gráz-Eggenbergben élő 77 éves L. Bartoniczeknek sikerült egy világ-órát készítenie. Az óra 2.70 méter magas, 2.40 méter széles, 60 cm mély. Ez az ingaóra egyedülálló az egész világon, mert az óraművet 540 kerék és 8 rugó hajtja, továbbá 33 számlappal rendelkezik. A különböző teljesítményeken kívül amit ez az óra végez, többek között megemlítendő, hogy számlapjáról az állandó időponthoz kötött ünnepek, a nap- és holdfogyatkozások stb. is leolvashatók. (MNK.)

MAGYAR és német csapatok De-latin körzetében és Stanisla-tól keletre tegnap is tovább törtek kelet felé.

A KRIM-félszigeten a német és román csapatok Feodosia és Szimferopol terében makacs ellenállást tanúsítanak.

A DNYESZTER alsó felénél az ellenség a németek új állásának közelébe férközött s megkísérelte — hiába — átkelni a folyón. DNYESZTER és Tarnopol között sok ellenséges támadás hiúsult meg. Brodinál is megfiasult két oldalt a szovjettámadás.

GYORS német harci repülőgépek tegnap újból támadták London területének célpontjait.

NEHÁNY brit repülőgépről az elmúlt éjszaka bombákat dobtak le Berlinre és nyugatnémet helységekre.

ANKARA: A török semlegesség elleni angol-amerikai sajtótámadás újból erőre kapott, de Törökország kitart semlegessége mellett.

JAPÁN bombavetői találatai elvágta az ellenség visszavonulási útját Imphal felé.

RUNDSTÄDT vezértábornagy látogatást tett a Földközi-tengeri partvidék erődítményeiben s meggyőződött e rész erősségéről. (MTI.)

KORMÁNYRENDELET értelmében azok, akik légitámadás következtében kárt szenvedtek, nyomban a támadás után olyan pénzbeli segítséget kapnak, amelyből legsürgősebb kiadásukat fedezhetik. Egyedülálló személynél személyi veszteség után ez az előzetes segély legfeljebb 200 pengő, családonként családfe után 200, tag után 50 P. dologi veszteségnél egyedülálló személynél 200, családonként 200 és 100—100 P-t lehet adni. A segélynyújtás mérve kiséparosnál 1500 P-ig, magánlakásoknál helyi-égenként 1000, de legfeljebb 4000 P-t lehet adni kártalanítás címen.

Hirek mindenfelől

TANONCOK A BOMBAKÁROSULTAKÉRT. Egy szilészi város nőiskolájában 243 ruhadarabot bocsátott a bombakárosultak rendelkezésére, melyeket a szakiskolában négy oktató vezetésével 30 tanoncleány készített el. A példa más német városokban is lelkes követésre talált.

EMELKEDIK A NÉMET GIMNÁZIUMOK SZÁMA. A humanisztikus gimnáziumok száma Németországban az utóbbi években lassan ismét emelkedésnek indult. A birodalom 2700 közép-fokú iskolájából 1941-ben 232 volt humanisztikus gimnázium, vagyis 13-mal több, mint az előző évben.

CSEMPÉSZSZÜVETKEZETET leplezett le a rendőrség. Zala vármegyében a határán halálösvegű csempészési kísérlet történt. Az egyik járőr észrevette, hogy több csempész közeledik az erdőben a határ felé. Megadásra szólították fel őket, a csempészek azonban futásnak eredtek. A járőr fegyverét használta és az egyik csempészt, Horgatics József farkashegyi lakost agyonlőtték. A társaság többi tagjai megadták magukat. A kihallgatás során megállapították, hogy a határőrség kiterjedt csempészszervezetet tett ártalmatlanná.

ÁTVIZSGÁLTAK A TÖMEGGYILKOS PETIOT BÖRÖNDJEIT. Párisi jelentés közli, hogy a tömeggyilkos Petiot villájában talált bőröndöket a rendőrség Párisba szállította és átvizsgálta. Kiderült, hogy a bőröndök tartalma 28 férfiöltöny és 100 női kosztüm, 11 kabátot, 110 inget, 82 pár harisnyát, a női ruhákból 120 szoknyát, 100 inget, 25 kalapot, 22 kabátot és más ruházati tárgyat. A talált ruhadarabok megkönnyítik az áldozatok felismerését. A bőröndökben egy gyermekruhát is találtak, valószínű tehát, hogy a tömeggyilkos gyermekeit is megölhetett.

A NÉMET IDEGENFORGALOM MEG MINDIG MEGLŐZELTI A BÉKEBELI SZINTET. Amint a birodalmi statisztikai hivatal megállapítja, a német idegenforgalom a negyedik háborús év végén még mindig csak nyolc százalékkal maradt a Kraft durch Freude utazások révén különösen megnövekedett békebeli idegenforgalom mögött. Az annál feltűnőbb, mivel a fürdő- és üdülőhelyek elsősorban a sebesültek és beteg katonák, másodsorban pedig a hadiipar üdülésre szolgáló alkalmazottai számára állanak rendelkezésre. A statisztikai hivatal helyzetjelentése a bejelentett idegenek számát, az éjjelezések számát és a 300 legfontosabb idegenforgalmi helyen kimutatott éjjelezések átlagos tartamát veszi kiindulási alapul. Ezeknek az adatoknak feldolgozása arra az érdekes megállapításra vezetett, hogy az idegenforgalom a téli és nyári félévben egymástól eltérő, sőt az éjjelezések számánál egymással ellentétes irányban mozog. Míg az idegenbejelentések száma a téli félévekben megközelítőleg ugyanaz maradt, a nyári félévekben számottevően visszaesett. 1942/43 telén az idegenforgalom kezdeti

viSSzaesés után ismét megélenkült és végül is 15 százalékkal haladta meg a háború előtti szintet. A téli félévek és a rájuk következő nyári félévek éjjelezési számának összefoglalásából az következik, hogy az első háborús évben az éjjelezések száma egyharmadával csökkent, a másodikban azonban a háború előtti színvonal 91, a harmadik évben pedig 92 százalékká emelkedett. Az idegenek tartózkodási időtartama az elmúlt négy háborús évben mind télen, mind pedig nyáron átlagosan egy ötödével emelkedett.

A VIRÁGOK HALÁLKÜZDELME. A virágok halálküzdeme különböző. Annak megállapítására, hogy mennyi ideig tart, amíg például a tulipán „meghal”, szándékosan megsebeztek egy máját annyira, hogy feltétlenül el kellett pusztulnia s ugyanakkor órával figyelték a pusztulás különböző stádiumát. Két óra után hét perccel a pusztító vágás után, a virág még büszkén és egyenesen emelte fel a fejét a levegőbe. Két és fél óra múlva valamivel lejjebb és három óra után tizenhét perccel a virág alázatosan a földre hajolt, szára elvesztette rugalmasságát és erejét, a „halál” sötét fátylába burkolta az imént még büszke virágot.

MUNKARUHA PAPIROSBÓL. A norvég textilgyárak egész sora foglalkozik újabban papíryanagból készült munkaruhák készítésével. Az újfajta papirosruha főként kezes-lábasokról és egyéb munkaöltönyökről van szó — több oslói üzemben kipróbálás alatt áll. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az újfajta papíryanag kitűnően bevál, úgy, hogy nagyobbarányú gyártása várható. Az újszerű munkaöltözéknek norvég szempontból főként az az előnye, hogy az impregnáló anyag kivételével teljes egészében norvég eredetű nyersanyagból állítható elő. A papírruha anyagot hosszas kísérletek után hozták a piacra. Teljesen vászonszerűen néz ki, igen ellenálló és nemcsak mosható, hanem ki is lehet főzni. A tapasztalat szerint többszöri mosás és főzés után is a papírrőlözék csak igen csekély mértékben rongálódott meg. Az új munkaruha ára 30 norvég korona és tekintettel jó minőségére, általában ezt az árat alacsonynak tartják. Már most megállapítható, hogy az új anyag, tekintettel a rendes munkaruhákban mutatózó igen nagy hiányra, érezhető megkönnyebbülést jelent majd a piac számára.

SPANYOLORSZÁGBAN, mint ismeretes, már egy év óta fokozott ütemben dolgoznak a hajóépítő gyárak. Madridi jelentés szerint most Transeuropa S. A. cég alatt új hajózási társaság alakult és ennek a megjelenése még fokozta a hajótérben mutatkozó keresletet.

FÜLDALATTI ÉTKEZŐKÖCSI. A felsőszilészi bányavállalatok a tárnákban dolgozó munkáikat rendszeresen ellátják a föld alatt meleg étellel. Erre a célra szállítókosztak alakítottak át, amelyeknek hatalmas tartályokban van egy meleg ebédet vagy vacsorát a bányák mélyére. Ezek a

földalatti étkezőkocskák a tárnák olyan részeiben állnak meg, amelyeket a lent, dolgozó bányászok könnyűszerrel elérhetnek. Tányérokrol, evőeszközökről, asztalokról és padokról ugyancsak az üzemek gondoskodnak a földalatti étkezőhelyeken. Ily módon a bányászok naponta munkahelyükön meleg ételhez juthatnak.

ELEVEN TESTNÉLKÜLI HANGYAFEJEK. Különös légyfajta fedezték fel Pox és Pergante amerikai természettudósok egy nagy hangyaboly tanulmányozása alkalmával. A szaladgáló hangyákat vizsgálva nagy meglepetéssel azt tapasztalták, hogy a futkározó hangyák között hangyafejek is sétálgatnak törzs és lábak nélkül. Megvizsgálták a kísérletiesen másképp hangyafejeket s azt találták, hogy a hangyafejekben apró légytárvak vannak. A lárvák ből kikelő apró legyeket hangyanyakázó legyeknek nevezték el. Ezek az apró legyek ugyanis lárvákkal valóssággal lenyakaztatják a hangyafejeket. Az ilyen légy addig leskelődik a hangyákra, míg egyre óvatosan rászáll, a parányi petéjét óvatosan a hangya nyakára helyezi. A petéből kikelő lárvá s a fej hátsó nyílásán át hamarosan befurakodik a hangya fejébe, azt belülről lassan kieszi, végül az üres fejet lerázza a törzséről, valóssággal lenyakazza a hangyát. A lerágott üres hangyafejet a lárvá lakóhelyül használja s mindenüvé magával cipeli. Végül bebábozódik nem mindennapi lakásába s 2—3 hét múlva mint kész légy jelenik meg.

MAGYAR TALÁLMÁNY: SELYEMSZÁL EPERFÁBÓL. Selyemszálakat lehet előállítani az eperfa kéreghancsából. Császár Istvánnak, a budapesti Felső Ipariskola titkáranak találmánya szerint, amelyre már szabadalmat is kapott. A külföldi szakkörök is nagy jelentőségűnek találják a felfedezést. A karlsruhei egyetem textilszakértője így ír róla: „A selyemszálanyag, amelyet Császár eperfahancsából állít elő, kiválóan érdekes: lágyaság, rugalmasság és szálkási szálradság szempontjából csodálatosan jó. A gazdasági és technikai lehetőségeknek egész sorára nyújt kilátást. Ez azt jelenti, hogy nemcsak a háborúban, hanem a békében is exportanyag lesz, amely mindig versenyképes marad a külföldi piacon”. Az eperfahancs összegyűjtése könnyű munka, gyermekek is végezhetik, s nem árt a fának. Géppel is történhetik, amely nem kerül sokba. Egy métermázsa eperfahancsából 10 kilogramm selyemfonál kapható, s ebből 114 méter hosszú s 70 cm. széles selyemszövetet lehet készíteni. Ez az új selyemanyag légvédelmi ruhák és tüztőló egyenruhák számára is kitűnő, mert tűzálló. Mivel a vízben nem lágyul meg, s nagyon, jobb horgászszinór lehet belőle készíteni, mint az Angliából importált nyersanyagból. A belőle font cernavastagságú fonál 10 kilogramm megterhelés alatt sem szakad el.

A PETIOT-FÉLE BÜNYÜGY FEJLEMÉNYE. Párisból jelentik: A Petiot-féle gyilkossági ügyben kedden szembesítették Petiot feleségét a két Petiot-fivér. Nezondet nevű közös barátjával. Petiotné

előbb eszméletét veszítette, de hamarosan magához tért. A személtés során kitént, hogy Petiotnének nem volt feltétlenül tudomása férje rémtetteiről. Nezondet kijelentése szerint ugyanis lehetséges, hogy Petiotné nem figyelt egészen oda, mikor elmondotta neki, mit művel férje a gyilkos-villában. A párisi gyilkos-villából származó és Auxerre környékén megtalált ládákat és bőröndöket kedden be szállították a párisi rendőrfőnökségére. Feltehető, hogy azok tartalma több részletre derít majd világosságot.

EGY PERC MOSOLY

— Hallotta? A Jegenye pofonította a Galagonyát?
— Miért?
— Mert tartozott neki húspengővel és nem adta meg.
— S mit szólt a Galagonya a nyakleveshez?
— Azt visszaadta!

— Mama, kérlek, igaz, hogy a tevék egy hétig is el tudnak dolgozni anélkül, hogy innának?
— Igen fiam, éppen elkezdődött, mint a papád, aki egy hétig is tud inni anélkül, hogy dolgozna.

— Nézd! Látod ott az utca tulsó oldalán azt az unszimpatikus urat?

— Látom.
— Nös, ez az alak az, aki ötven ezer pengő kárt okozott nekem?
— Hogyhogy?
— Mert nem adta hozzám a leányát!

Tanár: Mondjál két kuszó madarat.

Zsiga: Harkály, kakukk.
Tanár: Most mondj gázlót!
Zsiga: Autó, villamos.

— Hogy megy neked?
— Rémesen, Hírdetési ügynök vagyok a „Színházi Kis Híradó” című lapnál.
— És mondd, van ilyen revüüjség?
— Niúcsen. Ebből is láthatod, hogy élhetek...

Két úr beszélget a kavéház kárikablaká mellett levő asztalnál.
— Rémes idő lesz félóra múlva!
— szól az egyik.
— Honnan tudja?
— Érzem a tyűkszememről!
A következő pillanatban elered az eső, mintha dőzsából öntenék, mire a másik így szól!
— Hallja, vigye óráshoz a tyűkszemét, mert félórát késik!

Kérő: Van szerencsém megkérni a kedves leánya kezét!
A ppa: Van magának vagyona?
Kérő: Bocsánat, én elvenni akarom a leányát, nem pedig megvenni!

Felsődunántúli HETFO.

Felölös szerkesztő és kiadó: Kardos Árpád.
Németországi főmunkatárs: Farsky Tibor.
Kiadja Fidelitas Lapkiadó Vállalat kft.
Nyomatott: vargyasi Máté Ernő könyvnyomdájában, Sopron.